

Zoufalý stav českého vzdělávání - Tři alarmující poznámky k českému školství

- editor007 | 24. ledna 2024

ČESKO: Blíží se pololetí školního roku 2023-24 a žáci i studenti základních a středních škol budou dostávat vysvědčení. Zřejmě i v tomto kontextu se v posledních dnech objevila celá řada informací souvisejících s aktuálním stavem českého vzdělávání i návrhy, jak neradostná data „napravit“. Všimněme si některých.

Poznámka 1

Abychom si lépe uvědomili, v jak zoufalém stavu české vzdělávání je, citujme několik neuvěřitelných dat z Výroční zprávy České školní inspekce 2022/23. Vynechme data týkající se středoškolských výsledků a všimněme si pouze dat popisujících kvalitu znalostí žáků základních škol. Základních škol proto, že jde o vzdělání, které má být povinně poskytnuto všem dětem bez rozdílu pohlaví, rasy nebo společenského postavení a jehož kvalita následně předurčuje úroveň vzdělání středoškolského i vysokoškolského.

Minimální nebo nedostatečnou úroveň znalostí[1]:

- U čtenářské gramotnosti v 5. ročníku vykazuje 55 % žáků;
- U čtenářské gramotnosti v 9. ročníku vykazuje 46 % žáků;
- V dějepise - 9. ročník 57 % žáků;
- Ve fyzice - 9. ročník 54 % žáků;
- V chemii - 9. ročník 64 % žáků;
- V přírodopise - 9. ročník 55 % žáků;
- V zeměpise - 9. ročník 50 % žáků;

Z těchto čísel, které zveřejnila Česká školní inspekce (tedy jde o výsledky inspekčních šetření, nejde o data neprofesionálně sebraná), plyne, že asi polovina žáků opouští základní školy s minimálními nebo žádnými znalostmi v klíkových vyučovacích předmětech. Další úspěšný rozvoj dítěte limituje především nedostatečná čtenářská gramotnost (1. stupeň ZŠ opouští 23 % dětí, které nevykazují jakoukoli čtenářskou gramotnost, 2. stupeň ZŠ 16 %!).

Poznámka 2

Údajní odborníci z Masarykovy university v Brně „představili nový typ vysvědčení s názvem JINAK“. Tento „moderní“ typ vysvědčení má mít šest stran. První strana má obsahovat administrativní údaje, celá druhá strana má být věnována popisu „chování dítěte sama k sobě, k druhým i k učení a tuto stránku vysvědčení vypracuje společně sbor učitelů“. Třetí až pátou stranu bude tvořit hodnocení jednotlivých předmětů na základě „bodování na škále v jednotlivých disciplínách, kde učitel radí, jak se má dítě zlepšit“. Poslední strana „dává prostor k sebehodnocení samotnému žákovi. Sem také učitel umístí obrázek, který dítě v minulém období nakreslilo, nebo příběh, o který se podělilo“. Autoři z Brna si ale především libují, že toto šestistránkové vysvědčení bude „společnou prací učitelů, žáků a rodičů“. K takové formě vysvědčení se už, bohužel, hlásí asi šedesát základních škol v ČR!

Jednou věcí jsou „nápady“, kterými nás zaplavují mnohá tzv. pedagogická pracoviště, aby tak ospravedlnila a obhájila svoji existenci. Podstatnější však je, že náš vzdělávací systém ztrácí pojistné

mechanismy, kterými by eliminoval podobné návrhy rozvracející školství.

Jak je vůbec možné, že Česká školní inspekce nebuší na poplach (a varovných dat potvrzujících neblahé trendy má dost a dost, jak je vidět výše) a nevybízí ministerstvo školství k rozhodným zásahům proti evidentně ničujícím nápadům, jakými je například „šestistránkové vysvědčení“? Proč se neozývají a neprotestují učitelé? Vždyť vypracovávání zbytečných elaborátů jim vezme další cenný čas nutný k přípravě na výuku i na výuku samotnou? Mají daňoví poplatníci tolerovat úředníkům z ministerstva školství postoje, kterými nápady typu „progresivní vysvědčení“ podporují a „zařazují mezi povolené formy školních dokumentů“? Je akceptovatelné, aby v souvislosti s „novým vysvědčením“ vedoucí odboru mateřského a základního školství MŠMT prohlásil, že „podporujeme i zrušení známkování v prvních třech ročnících základní školy, protože známkování na tomto stupni vzdělání už v EU opustili“? Cožpak si můžeme i nadále dovolit podporovat chaotizující metody sporných odborníků vedoucí až k zaostávání, které hraničí s negramotností – v minulých desetiletích v této zemi nemyslitelné a fakticky vymýcené?

Poznámka 3

Národní ústav duševního zdraví uvádí, že „40 % žáků vykazuje známky střední až těžké deprese, 30 % má úzkosti“. I proto prý Národní pedagogický institut ve spolupráci s ministerstvem školství připravuje změny, které mají „přinést větší důraz na duševní zdraví a pohodu žáků ve školní výuce“. Novým tématem zařazeným do „moderních“ učebních směrů se má stát tzv. „wellbeing“ – z angličtiny do češtiny snad přeložitelné jako „pohoda a blahobyt“. „Wellbeing bude ukotven v oblasti, která se má jmenovat osobnostní, sociální, etická a karierní výchova“, sděluje jedna z autorek z Národního pedagogického institutu.

Je právě zařazení programů navozujících pocit „pohody a blahobytu“ do vzdělávacího procesu tou správnou cestou? Výuka je práce a sem tam to nebývá (jako každá práce) činnost příjemná a pohodlná. Vždy přece bylo normální, že ne každý musel nutně prožívat „wellbeing“ při lámání si hlavy nad řešením rovnic nebo učením se nepravidelných sloves.

Nepochybně mnoho záleží na osobnosti pedagoga, jak pojmout výuku zábavně, ale ani on neumí zabránit každodennímu mnohahodinovému vysedávání dětí a mladých lidí u počítačů hraním nejbizarnějších her. Není právě onen soustavný „pobyt“ dětí ve facebookových bublinách či u počítačů jedním z důvodů jejich depresí? A co vliv nejružnějších tzv. „influencerů“, lidí mnohdy podivných a leckdy zjevně psychicky labilních? A jak se vůbec na duševním zdraví dětí podepisuje rodina, často nefunkční, rozbitá, rozvrácená a zbavená vnitřní důvěry a sounáležitosti? Neměli bychom právě tady hledat příčiny problematických psychických stavů dnešní mládeže?

Cestou ke zlepšení výsledků ve vzdělání nejsou ani mnohastránková vysvědčení se slohovými pracemi „písemného hodnocení“, ani povinné zavádění cvičení v navozování pohody v duších mladých lidí. Cestou je návrat ke zdravému rozumu, k odmítnutí pokrokářských nesmyslů, k vytěsnění „her na vzdělávání“ zcela mimo vzdělávací proces a návrat k náročnosti vzdělání s vědomím, že nelze donekonečna vycházet vstříc přebujelému kultu bezpracného pohodlí.

Je nezbytné burcovat veřejnost, neboť drtivá většina ani netuší, po jak šikmé ploše náš vzdělávací systém klouže. Procitněme! Ještě snad není příliš pozdě.

AUTOR: Ivo Strejček

[ZDROJ](#)